

16 september 2009

PRESSMEDDELANDE

LÖNEBILDNINGSRAPPORTEN 2009:

Låga men positiva löneökningar 2010–2012 främjar BNP och sysselsättning

Avtalsrörelsen 2010 kommer att genomföras i en djup lågkonjunktur. Konjunkturinstitutet bedömer att i detta läge främjas BNP-tillväxten och sysselsättningen av låga men i genomsnitt positiva löneökningar 2010–2012. Såväl generella lönefrysningar som höga löneökningar under perioden som helhet medför att produktionen och sysselsättningen utvecklas sämre. Konjunkturinstitutets analys av löneskillnader mellan män och kvinnor visar att lönegapet i näringslivet har minskat endast blygsamt sedan 1997. En viktig förklaring till lönegapet är den könsuppdelning som råder på arbetsmarknaden. Såväl kvinnor som män tjänar mer om de arbetar inom manligt dominerade yrken, även när hänsyn tas till skillnader i observerbara lönepåverkande faktorer som till exempel utbildning, ålder och deltidsarbete.

Under 2010 ska ungefär 500 kollektiva löneavtal omförhandlas. Avtalen omfattar ca 3 miljoner individer, vilket motsvarar ca 75 procent av arbetstagarna i Sverige. Den lågkonjunktur som råder de närmaste åren gör att den kommande avtalsrörelsen ställs inför stora utmaningar. Lågkonjunkturen blir både djup och långvarig och varken den expansiva ekonomiska politiken eller arbetsmarknadens parter agerande kan förhindra en uppgång i arbetslösheten. En central frågeställning är hur arbetsmarknadens parter kan agera för att främja produktion och sysselsättning i möjligaste mån.

RISKER MED SÅVÄL EN STARK SOM EN MYCKET SVAG LÖNEUTVECKLING

Många branscher och företag brottas med höga arbetskostnader och låga vinster, och framför allt inom delar av industrin är läget mycket ansträngt. Detta talar i sig för att en mycket svag löneutveckling skulle främja produktionen och sysselsättningen. Konjunkturinstitutets analys av olika utvecklingstakter av arbetskostnaderna 2010–2012 visar dock att det finns risker med såväl en stark som en mycket svag utveckling av arbetskostnaderna. Höga öknings av arbetskostnaderna hämmar den ekonomiska utvecklingen eftersom det leder till såväl höga reallöner som hög realränta. Oförändrade eller fallande arbetskostnader kan i den rådande lågkonjunkturen inte mötas med en tillräckligt expansiv penningpolitik eftersom reporäntan ligger nära noll. Därför blir realräntan hög också i detta fall, vilket hämmar den ekonomiska utvecklingen. Konjunkturinstitutet bedömer därför att låga men i genomsnitt positiva öknings av löner och arbetskostnader 2010–2012 främjar BNP-tillväxten och sysselsättningen.

KÖNSUPPDELAD ARBETSMARKNAD FÖRKLARAR LÖNESKILLNADER MELLAN MÄN OCH KVINNOR

Det totala lönegapet mellan män och kvinnor har minskat endast blygsamt sedan 1997. Om man rensar bort effekterna av att observerbara lönepåverkande faktorer i genomsnitt skiljer sig mellan arbetande män och kvinnor, återstår det så kallade oförklarade lönegapet. Exempel på sådana faktorer är yrke, utbildning, ålder och deltidsarbete. Det oförklarade lönegapet för tjänstemän har pendlat kring 10 procent 1997–2008. För arbetare är det oförklarade lönegapet mindre, och det har i stora drag halverats från ca 6 procent 1997 till ca 3 procent 2008. En viktig förklaring till lönegapet är den könsuppdelning som råder på arbetsmarknaden. Såväl kvinnor som män tjänar mer om de arbetar inom manligt dominerade yrken än om de arbetar inom kvinnligt dominerade yrken. Detta faktum kvarstår även när hänsyn tas till skillnader i observerbara lönepåverkande faktorer mellan dem som arbetar i manligt dominerade och kvinnligt dominerade yrken.

FÖR MER INFORMATION:

Juhana Vartiainen
forskningschef och ansvarig för Lönebildningsrapporten
tel: 08-453 59 48, mob: 0705-53 15 23

Mats Dillén
generaldirektör
tel: 08-453 59 166, mob: 076-801 52 22

Karolina Krystek
informatör
tel: 08-453 59 67